

SENATENS
KAMMAREXPEDITION

LIVSMEDELSAVDELNINGEN

Helsingfors,
den 19 juni 1917.

Instruktion N:o 3

**till livsmedelsnämnder och distributörer beträffande användning
och överlåtande till staten av de beslagtagna spannmålsförråden.**

Den finansiella sidan av spannmålsförbrukningens reglering.

Såsom framgår ur det formulär till kontrakt (formulär 9 punkterna 6 och 7), som skall uppgöras mellan livsmedelsnämnd och distributörerna, har Livsmedelsavdelningen tänkt sig, att den finansiella sidan av spannmålsförbrukningens reglering i varje särskild kommun skulle överlätas åt de handelsföretag, vilka godkännas som distributörer. De skulle åt varans överlåtare betala priset för spannmålen och återfå detsamma genom försäljning av mjöl, gryn och bröd åt förbrukarne. Detta förfaringssätt skulle ej binda mera av affärsföretagens penningemedel än vad fallet är med de mot kontant betalning ingångna varuköp, som under krigstiden blivit vanliga. I den mån dylika avtal kunna fås till stånd med handelsföretagen, erfordras ej några allmänna medel för spannmålsförbrukningens reglering. Handeln med den spannmål, som måste transporteras från en kommun till en annan, har man tänkt sig ordnad på samma sätt genom förmedling av vissa större partiaffärer.

Förfar man sålunda, blir penningelikvid mellan staten, livsmedelsnämnderna, varuöverlåtarna och affärsföretagen onödig. En sådan torde bliva av nöden endast mellan partiaffärerna och livsmedelsnämnderna, enär varans transport från en ort till en annan kräver tid. Livsmedelsnämnd kan dock överlåta jämväl denna likvidering åt de distributörer, som den berättigar att avhemta den enligt Senatens Livsmedelsavdelnings före-

skrift till densamma avsända spannmålen eller, vilka å livsmedelsnämndens vägnar ombesörja avsändandet av den vara, som skall transporteras till annan ort.

Penningelikviden inskränker sig sålunda till ett antecknande i vanlig kassabok av livsmedelsnämndernas och valnämndernas utgifter. Däremot bör livsmedelsnämnd till statsverket avgiva redovisning för *mängdan av den vara*, som skall till staten överlätas och för dess räkning säljas.

Livsmedelsnämnds redovisning för det till staten överlätna spannmålsförrådet.

Grupperingen
av anmäl-
ningsblanket-
terna.

I den mån varuinnehavarnes anmälningar hunnit behandlas på sätt uti instruktion n:o 1 sid 13—15 anges, korten och livsmedelsnämndernas beslut blivit utdelade samt formulär 6 blivit ifyllt, grupperas anmälningssblanketterna enligt de distrikt, från vilka respektive distributörer enligt livsmedelsnämndens beslut fått i uppdrag att avhemta den beslagtagna varan. För varje distrikt samlas särskilt de anmälningssblanketter, vilka utvisa, att varuinnehavare besitter en större mängd vara, som bör överlätas, enär de större förråden först skola avhämtas. De övriga inom distriktet inkomna blanketterna grupperas sålunda, att till en grupp hänföres de, vilka utvisa att spannmål finnes att överlåta mer än 5 kilogram per person, till den andra de, enligt vilka mängden av det förråd, som skall överlätas, uppgår till 2—3 kilogram per person, till den tredje de, vilka angiva, att av sådan spannmål finnes endast 0—2 kilogram per person. Visar det sig nämligen, att landets förråd av spannmål är större än man förmodat, är det sannolikt, att de förråd, som i förhållande till antalet personer i hushållet äro minst, alls icke komma att avhämtas.

Överlåtelse-
förteckningarna.

Sedan anmälningssblanketterna sålunda grupperats, vidtager ifyllandet av överlåtelseförteckningarna (formulär 7).

Av varje överlåtelseförteckning uppgöres tvenne exemplar, av vilka det ena jämte nedannämnda kvitton gives åt den distributör, som berättigats att avhemta varan, och det andra blir hos livsmedelsnämnden. I överlåtelseförteckningen antecknas även varuinnehavarens adresser (gata och husnummer eller by); då ett flertal personer har samma adress, antecknas denna å raden före namnen på sagda personer. Förrän man tager i tu med utskrivandet av kvittona, antecknas de numror kvittona skola erhålla

i fortlöpande följd ytterst till venster å överlåtelseförteckningarna. Detta är nödvändigt för att, då kvittona framvisas, ur överlåtelseförteckningarna lätt kunna finna motsvarande varuinnehavare.

I den mån överlåtelseförteckningarna bliva färdiga, påbörjas utskrivandet av de i instruktion n:o 2 sid. 2 nämnda tredelade kvittona (formulär 11). I den del av formuläret, som skall givas åt varuinnehavaren eller 11 a, ifylles kvittots nummer, innehavarens hushållsnummer, hans namn och adress samt totalmängden av det, som skall överlätas, uttryckt i kilogram (formulär 7, kolumn 8). Kvittot undertecknas av livsmedelsnämndens sekreterare, som förser detsamma med livsmedelsnämndens stämpel, men det är ej giltigt, förrän även den distributör, som berättigats att avhemta varan eller hans ombud, undertecknat detsamma. I formulär 11 b, som undertecknas av varuinnehavaren, ifylles endast kvittots nummer och distributörens namn; varans mängd uttryckt i kilogram och dess penningevärde antecknas däri, först då distributör avhemtar varan. I 11 c, som blir hos distributör, tecknas blott kvittots nummer; varumängden och penningvärdet ifyllas på samma gång, som de antecknas i 11 b. Distributörens namn samt första och sista kvittots nummer antecknas å pärmen.

Talen i överlåtelseförteckningens kolumn 8 sammanräknas, och det antal kilogram summan utvisar är sjävfallet detsamma, som summan av de i de särskilda exemplaren av formulären 11 a införda beloppen. Denna summa antecknas i distributörens redovisning (formulär 17). Sedan denna erhållit sitt exemplar av överlåtelseförteckningen jämte åtföljande kvittan, är han redovisningsskyldig för denna varumängd.

Förrän den vara avhembas, som skall till staten överlätas, må livsmedelsnämnd uppmana varuinnehavarene att till viss dag utskriva sin räkning, för vilket ändamål formulär 15 distribueras bland vederbörande (hållt redan jämte livsmedelsnämndens beslut). Räkningen grundar sig på livsmedelsnämndens beslut, varav framgår huru mycket skall överlätas, och de av Senaten fastställda, i räkningsblanketten angivna prisen. Finnes bland det, som skall överlätas, vara av sådant slag, som ej är upptaget i räkningen, må livsmedelsnämnd bestämma dess pris. Är åter vara till den grad underhållig, att den ej ens för närvarande kan säljas till fulla priset, må innehavaren själv till en början överväga, huru mycket priset skall sänkas.

Överlåtelse
räkningen.

Överlåtandet.

De varuinnehavare, vilka genom livsmedelsnämndens beslut förpliktats att själva föra sin vara till distributör, må samtidigt framvisa sin räkning. Distributör skall granska och väga varan samt åt överlåtaren lämna kvittot *a*, sedan han därå tecknat datum och sitt namn. Samtidigt antecknar distributör i kvittona *b* och *c* varans mängd och pris. Kvittona *b* och *c* undertecknas av överlåtaren till bevis över den mängd han avlämnat och de penningar han mottagit. Jämte sin veckoredovisning sänder distributör kvittot *b* till livsmedelsnämnden. Kvittot *c* blir hos distributören för hans egen bokföring.

Om överlåtaren ej på en gång hämtar allt det han skall överlåta, må distributör i eget namn giva ett interimskvitto och av överlåtaren likaledes avfordra ett interimskvitto på de penningar denne erhållit för sin vara. Då sista raten avlämnas, giver distributör livsmedelsnämndens kvitto och avfordrar överlåtaren ett å kvittona *b* och *c* tecknat erkännande av att denne mottagit priset.

Såväl distributör som livsmedelsnämnd antecknar i kolumnerna 9—15 av överlåtelseförteckningen de myckenheter överlåtaren avlämnat, distributör, då han mottager varan, livsmedelsnämnden, då den jämte distributörens veckoredovisning återfår kvittona *b*. Överlåtes hela mängden genast, antecknas den naturligtvis i kolumnen 15. Någon annan likvid kommer ej i fråga mellan överlåtaren och livsmedelsnämnd lika litet som mellan överlåtaren och distributörer.

Om varuinnehavare ej förpliktats att själv transportera sin vara till distributör, är förfaringssättet det ovan framställda, utom att distributör kan sända sitt biträde att avhämta varan. Denna granskar och väger varan, betalar dess pris, avgiver och undertecknar kvittot *a* samt låter överlåtaren underteckna kvittona *b* och *c*. Vid behov biträder han denne vid utskrivandet av räkningen (formulär 15), men helst bör överlåtaren själv utskriva sin räkning och på förhand väga den vara han skall till staten överlåta, samt förvara densamma, sedan han erhållit livsmedelsnämndens beslut, skilt från sitt eget förråd.

*Distributörens
redovisning
över de varor
han mottagit.*

Till livsmedelsnämnd avgiver distributör tvenne slag av redovisningar. Redovisningen över mottagen och försald vara (formulär 12) har behandlats uti instruktion n:o 2 sid. 5. Här må blott tilläggas, att på baksidan

av redovisningsformuläret uppgöres förteckning av de kvitton, som åtföljt redovisningen, såväl av dem, vilka utskrivits av livsmedelsnämnden, som också av interimskvittona. Då redovisningen åtföljes av kvitton, utfärdade av livsmedelsnämnden, för vilkas innehåll tidigare redovisats med interimskvitton, räknas de i dem upptagna beloppen särskilt, och avdrages summan av dessa från den varumängd, ifrågavarande redovisning gäller (se nya upplagan av redovisningsformuläret). Livsmedelsnämnden förvarar densamma utan att behöva införa den i några böcker, enär den såsom sådan utgör en för varje vecka avslutad redovisning. För att kunna avgöra, huruvida beräkningarna angående tillförseln av spannmål och det beräknade behovet hålla sträck, och vid behov giva föreskrift om överförande av vara från en distributör till en annan, är det dock skäl för livsmedelsnämnden att vecka för vecka granska spannmålsförbrukningen.

Det andra slaget av redovisning avser de erhållna och återlämnade kvitton, för vilka distributör är redovisningsskyldig (formulär 17). I detta formulär antecknas, såsom redan nämndes, slutsumman i varje överlåtelseförteckning, som är lika med summan av de i kvittona *a* antecknade varumängderna. Om distributör, av den orsak, att överlåtare ej kan giva den myckenhet spannmål, som det av livsmedelsnämnden förfärdigade kvittot utvisar, eller av annan orsak återlemnar kvittot för att utbytas mot ett nytt, varvid kvittot *b* bör medfölja, antecknas, jämte det kvittonas nummer angives, det återlämnade kvittot honom till godo och det nya honom till last. Då flera kvitton återlämnas samtidigt, kan det av dem angivna sammanlagda kilogramantalet räknas distributör till godo; de återlämnade kvittona förenas då medelst nål eller på annat sätt, och å översta kvittot sammanräknas de mängder kvittona representera. Då distributör återlämnar kvittona, må han samtidigt angiva orsaken till återlämnandet. Vidare gottskrives distributör för den varumängd han enligt veckoredovisningen (formulär 12) erhållit. Skillnaden utvisar, vilken mängd distributör ännu ej redovisat för. Denna skillnad uträknas, d. ä. redovisningen avslutas, exempelvis tvenne gånger i månaden eller ock, då livsmedelsnämnd önskar kontrollera, huru distributör handhar varuanskaffningen (instruktion n:o 2 sid. 4). Då redovisningen avslutas, överföres skillnaden, vilken

Livsmedelsnämndens redovisning för överlåtelsekvittona.

utvisar den mängd varor, för vilka redovisning ännu ej avgivits, ånyo till kolumnen »erhållit», och ny redovisning påbörjas.

*Redovisning
för vara, som
anlänt från
annan kom-
mun.*

Med Senatens Livsmedelsavdelning behöver räkning ej föras. På grund av underrättelse, som därifrån inkommit till livsmedelsnämnd om varuförsändning, kontrollerar livsmedelsnämnden, att den distributör, som erhållit fullmakt att vid station eller fartyg avhemta varan, antecknar mängden därav i följande veckoredovisning. Skall viss vara på grund av given föreskrift sändas till annan kommun, antecknar den distributör, som ombesörjer varans avsändande, i sin veckoredovisning varans belopp med ledning av fraktsedelavskrift.

*Utsädes-
spannmål.*

För utsädesspannmål — skilt för vete och skilt för råg — redovisas på samma sätt som för spannmål, vilken är avsedd att förbrukas. Såsom framgår ur instruktion n:o 1 sid. 10 skiljer man mellan tvenne slag av utsäde: spannmål vars grobarhet styrkes genom särskild analysattest och spannmål, som enligt överlåtarens egen uppgift är grobar. För det förstnämnda slaget av utsäde erhåller överlåtaren högre pris eller 1 mark per kilogram för vete och 80 penni för råg. Såsom sådan spannmål betraktas dock ej mindre mängder än 5 hl. vete eller 10 hl. råg. För erhållande av analysattest bör prov, taget i enlighet med instruktion, som snarligen kommer att av Senatens Livsmedelsavdelning givas, insändas till Livsmedelsavdelningen. Kostnaderna för analysen erläggas av varuinnehavaren. Har analysattest vid varans avhemtande ej företetts livsmedelsavdelningen, utbetalas åt överlåtaren till en början vanligt pris, och återstoden senare. Denna utsädesspannmål förvaras särskilt i säckar, varå antecknats överlåtarens namn och får ej utan tillstånd av Senatens Livsmedelsavdelning å orten försälas.

*Såsom grobar
anmäld
spannmål.*

Spannmål, som angifvits vara grobar, ehuru bevis över grobarheten ej kan presteras, förvaras även i särskilda säckar försedda med påskrift om överlåtarens namn och grobarhetsprocenten, såvitt den är känd. För densamma erlägges ej högre bevis, men den förvaras dock särskilt för att säljas mot av livsmedelsnämnden utgivna tillståndsbevis för inköp av utsäde. Till brödsäd får den ej, i händelse annan spannmål å orten finnes, användas, förrän Senatens Livsmedelsavdelning, efter det hela landets behov av utsäde blivit tillfredsställt, därtill giver lov.

För spannmål, som kan användas till utsäde, avgiver distributör särskild veckoredovisning, i det han särskilt för vete och särskilt för råg antecknar, huru mycket dylik spannmål han erhållit, huru mycket han sålt mot tillståndsbevis för inköp av utsäde, och huru stort lager därav ännu återstår. Även dessa belopp ingå i den allmänna redovisningen över spannmålsförråden (formulär 12), men därjämte föres över dem särskild räkning.

*Redovisning
för utsäde.*

Finner livsmedelsnämnd anledning därtill föreligga, må all utsädes-spannmål från distributörerna överflyttas till särskilt magasin och där förvaras under lämplig persons vård.

Anskaffande av brödsäd åt arbetare.

För att underlätta anskaffandet av brödsäd åt arbetare, i synnerhet i avsides belägna trakter, har Senatens Livsmedelsavdelning ansett det vara av nöden att medgiva livsmedelsnämnderna rätt att enligt prövning tillåta jordbrukare, industriella inrättningar o. a. att till uppehälle för i deras arbete befintliga personer behålla spannmål, som borde till staten överlätas. Då tillstånd av livsmedelsnämnd begäres att för i fråga varande ändamål få behålla spannmål, och livsmedelsnämnden därtill samtycker, må den häröver utgiva tillståndsbevis (formulär 16), varav framgår, vad slag av spannmål och huru mycket sökanden får behålla. Tillståndsbeviset åtföljes av en avskiljbar del, vilken i stället för den spannmålsmängd, som reserverats för arbetarene, gives åt af livsmedelsnämnd befullmäktigad distributör.

Då innehavaren av tillståndsbeviset sedan från detta förråd utger spannmål åt sina arbetare, bör han från dessas mjöl- och brödkort avskilja motsvarande antal kuponger och på bestämda tider, t. ex. tvenne gånger i månaden, avgiva redovisning för livsmedelsnämnden över det i tillståndsbeviset angivna spannmålsbeloppet och samtidigt till nämnden inlämna de från korten lösgjorda kupongerna.

